

Joanna Jabłońska*

Typologia wielkoskalowych wewnętrznych przestrzeni publicznych współczesnych hoteli

Typology of large-scale public interiors in contemporary hotels

Wprowadzenie

Duże przestrzenie hotelowe powiązane ze strefą holu głównego i recepcji stanowią wizytówkę każdej placówki. Rozplanowanie, aranżacja i urządzenie tych powierzchni jest pierwszym elementem dostrzeganym przez gościa i niejednokrotnie decydującym o ogólnym, subiektywnym odbiorze całości pobytu. W skład wewnętrznych publicznych przestrzeni hotelowych, w zależności od programu funkcjonalnego, wchodzi: strefa wejściowa, wiatrołap, concierge, hol wejściowy, część ekspozycyjna, szatnie, strefa recepcji, różnego rodzaju punkty i gastronomia, ogrody zimowe, sklepy i punkty usługowe, przestrzenie o różnorodnym przeznaczeniu (tzw. *mixed-used spaces*), kluby, sale widowiskowe, zespoły: rozrywkowe (np. kasyna, sale teatralne, balowe i koncertowe), sal konferencyjnych, SPA, Wellness, basenowe, sportowe, lecznicze itd. [1]. Poprawne rozplanowanie usług sprzyja ich dostępności, rentowności, powodzeniu poszczególnych przedsięwzięć, wygodzie korzystania i przejrzystości oferty.

Niniejsze rozważania dotyczące typologii zostały ograniczone do studium rzutów, mimo że analiza porównawcza architektury dużych przestrzeni hotelowych może być prowadzona w kilku płaszczyznach jednocześnie, m.in. w oparciu o przekroje, bryłę, kompozycję, styl, relację z otoczeniem, uwarunkowania lokalizacji. Jednak rzut stanowi podstawę projektu i zawiera wiele in-

Introduction

Large hotel spaces connected with the main hall and the reception hall are the pride of every hotel. The layout, arrangement, and the design of those spaces is the first element seen by the guests, which often determines the general, subjective perception of their hotel stay. The public interiors in hotels, depending on their functional programs, include: entrance, vestibule, concierge, entrance hall, exposition area, cloakrooms, reception, various kinds of points and food section, garden rooms, shops and services, other so called mixed-used spaces, clubs, performance rooms, entertainment areas (e.g. casinos, theater rooms, ball rooms and concert rooms), conference rooms, SPA, wellness, swimming pools, sports facilities, treatment amenities, etc. [1]. The proper layout of service points provides for their accessibility, profitability, success of specific undertakings, convenient use and transparency of the offer.

The deliberations presented in this paper regarding the typology are limited to the study of the floor plans although the comparative analysis of the architecture of large hotel spaces can be conducted on several levels at the same time, e.g. on the basis of cross sections, body, composition, style, relation to the surroundings, location conditions. The floor plan, however, is the basis of the design and it includes a lot of crucial information for understanding of the whole construction undertaking. Le Corbusier wrote about that issue [2], calling the floor plan a “generator” that determines the character of the building and the way it is perceived. Extending the remaining

* Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej/Faculty of Architecture, Wrocław University of Technology.

formacji istotnych dla zrozumienia całości zamierzenia budowlanego. O istocie tego zagadnienia pisał Le Corbusier [2], nazywając plan „generatorem” stanowiącym o charakterze budynku i sposobach jego postrzegania. Rozwinięcie pozostałych elementów przestrzeni – cytując za Le Corbusierem [2] – „w szerz” i „w wznos” (pisownia oryginalna) jest możliwe dopiero po poprawnym opracowaniu rzutu. Jako jedną z jego podstawowych cech Le Corbusier wyróżnia rytm [2]. To właśnie powtarzalność rozwiązań pozwala na opracowanie typologii opartej na analizie i syntezy relacji względem siebie pomieszczeń o podobnej funkcji i użytkowaniu.

Cel i metoda

Celem badań, których wyniki zostały zaprezentowane w niniejszym artykule, było sformułowanie typologii pozwalającej na jednoznaczny opis dużych przestrzeni hotelowych. Ze względu na brak analogicznych badań w literaturze polskiej¹ i zagranicznej² posłużono się opracowaniami ogólnymi dla rzutów budynków użyteczności publicznej [9] oraz szczegółowymi dla szkół wyższych [10], [11]. Dzięki podobieństwom występującym w funkcjonowaniu i użytkowaniu tego typu przestrzeni w stosunku do stref publicznych hoteli wybrana baza literaturowa umożliwiła przeprowadzenie studiów i formułowanie wniosków. Oprócz przeglądu piśmiennictwa wykonano studia przypadków w terenie i w oparciu o materiały ilustracyjne, a posłużono się następującymi metodami badawczymi: analizą, analizą porównawczą i krytyczną, analizą graficzną, syntezą i syntezą porównawczą.

Systematyka rzutów hotelowych przestrzeni publicznych

Warto zauważyć, że kształt rzutu wielkich przestrzeni publicznych w ramach struktury hoteli zależy od wielu zmiennych: kosztów, maksymalizacji uzyskanej powierzchni użytkowej, dążenia do zwiększenia efektywności rozwiązań energooszczędnych, pasywnego pozyskiwania energii, kształtu działki, prób uzyskania konkretnego zachowania gości w budynku, chęci nawiązania do tradycyjnych rozwiązań historycznych itd. Nie bez znaczenia jest poprawne doświetlenie i przewietrzanie pokoi, standaryzacja elementów budowlanych i wyposażenia meblowego. Kolejnym czynnikiem są preferencje danego projektanta, jego przekonania i upodobania, estetyka. Podsumowując, na ostateczny kształt planu dużych przestrzeni hotelowych wpływają: okoliczności środowiskowe, przesłanki ekonomiczne, uwarunkowania budowlane, a także ludzie tworzący i użytkujący obiekt. Uwzględnienie tych parametrów może owocować uzyskaniem bardzo różnorodnych typów rzutów.

Interesujący podział planów budynków użyteczności publicznej, które cechuje występowanie dużych ogóln-

elements of the space – quoted after Le Corbusier [2] – “sideways” and “upwards” is possible only after the floor plan is properly designed. Le Corbusier mentions the rhythm as one of its basic features [2]. It is the repetition of the applied solutions that makes it possible to develop a typology based on the analysis and synthesis of the relations between the interiors of similar function and use.

Objective and method

The objective of research whose results are presented in this paper was to develop a typology which unequivocally allows us to describe large hotel spaces. As there is no similar research in Polish¹ and foreign² literature the general studies of floor plans in public buildings [9] and detailed studies of the schools of higher education [10], [11] were used. Due to the similarities in the function and use of this type of spaces in relation to hotel public spaces the selected literature made it possible to conduct studies and draw conclusions. Apart from the review of publications, case studies were conducted in the field and based on illustrations, and the following research methods were applied: analysis, comparative analysis and critical graphic analysis, synthesis and comparative synthesis.

Classification of the floor plans of hotel public spaces

It should be noted that the shape of the floor plans of large public spaces within the structure of hotels depends on many variables: costs, maximization of available floor area, attempt at increasing power efficiency, passive energy generation, plot shape, attempts at making the guests behave in a specific way, alluding to traditional solutions, etc. It is also important to improve lighting and airing of the rooms, standardization of building elements and furniture. Another factor is the preferences of a given designer, their convictions, taste and aesthetics. Summing up, the final shape of the floor plans of large hotel spaces is determined by the environment, economic factors, construction conditions as well as people creating and using the building. Taking these parameters into account can result in getting highly diverse floor plans.

An interesting division of floor plans of public buildings with large accessible spaces was developed by Gregory [9]. With the division suggested by him it is possible to order modern plans of objects of architectural significance. The plans were divided into:

- centralized and radial,
- linear structures, terraced (used only for houses),
- stacked,
- orthogonal and eccentric courtyards,

¹ W polskiej literaturze przedmiotu wymienić można jedynie następujące publikacje: [1], [3]–[5].

² Wśród zagranicznej literatury przedmiotu badań wymienić należy: [6]–[8].

¹ Polish literature on the subject includes only the following publications: [1], [3]–[5].

² Foreign literature on the subject includes for instance the following [6]–[8].

dostępnych przestrzeni, został sformułowany przez Gregory'ego [9]. Zaproponował on podział pozwalający na merytoryczne uporządkowanie współczesnych planów obiektów o istotnym znaczeniu architektonicznym. Rzuty podzielono na:

- centralne i o strukturze promienistej,
- linearne, tarasowe (w ww. książce wyłącznie stosowane do domów),
- spiętrzone,
- z dziedzińcem, w tym prostokreślne i „ekstrawaganckie” (ang. *eccentric*),
- „krajobrazowe miejskie” (ang. *cityscape*),
- plombowe, uzupełniające (ang. *additions*) i rozbudowy (ang. *extensions*) [9].

Z kolei Popławski [10], opisując budynki szkół wyższych, rozróżnia układy:

- traktowe:
  - jednoprzestrzenne (jednotraktowe),
  - od dwu- do pięciotraktowych;
- czworoboczne:
  - z dziedzińcem,
  - skupione wokół zespołu ciemnych pomieszczeń;
- wielotraktowe (stanowiące dowolną kombinację układów podstawowych).

Wśród tych pierwszych wskazuje na układy złożone z pomieszczeń o różnej głębokości, doświetlonych naturalnie i niedoświetlonych (dla niedoświetlonych funkcja gospodarcza) (il. 1).

Rozwiązania traktowe można także wyróżnić w biurach, które Niezabitowska, powołując się na opracowanie Karfik (1976) [za: 11], określa mianem korytarzowych. W ich ramach wskazuje układy:

- atrialne,
- grzebieniowe,
- z przesunięciem,

- cityscape,
- infills, additions, and extensions [9].

Popławski [10], na the other hand, when describing buildings of higher education schools, distinguished the following plans:

- plans with alleys:
  - single space (single-alley),
  - two- to five-alley;
- polygonal plans:
  - with an inner courtyard with natural light,
  - with an inner courtyard without natural light;
- multi-alley (mixed with any combination of the basic plans).

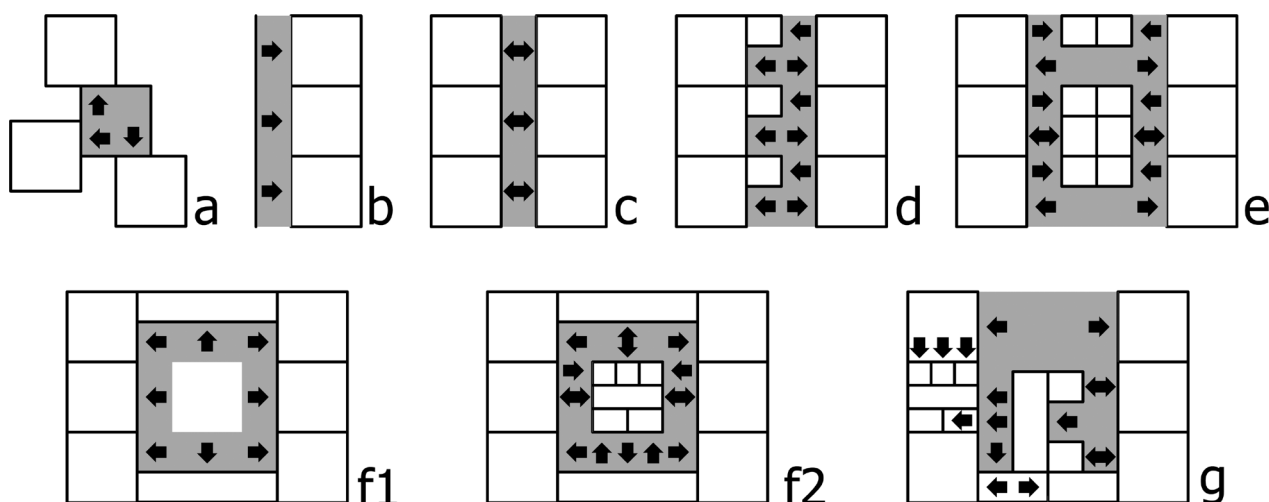
The plans with alleys have rooms of various depths, with or without natural light (the latter used as utility rooms) (Fig. 1).

The plans with alleys can be also seen in office buildings that Niezabitowska, relying on the study by Karfik (1976) [11], called corridor plans. She distinguished the following plans:

- atrial plans,
- crested plans,
- plans with offset,
- stepped plans,
- polygonal plans,
- and plans described with letters: I, L, T, Z, U, E, H, Y, X, W, O, C.

There is one more type of plan that should be also mentioned – open space that is listed by Niezabitowska. The following layouts have evolved from that system: cubicle, kombi combined, cityscape and action office where the space can be dynamically divided with the use of furniture elements [11].

Nowoczesne hotelarstwo. Od projektowania do wyposażenia (The contemporary hotel trade. From designing

Il. 1. Schematy funkcjonalno-przestrzenne według Popławskiego: a) jednoprzestrzenny, b) dwutraktowy, c) trójtaktowy, d) czterotraktowy (z pomieszczeniami ciemnymi), e) pięciotraktowy (z pomieszczeniami ciemnymi dostępnymi z dwóch stron), f1) czworoboczny z wewnętrznym dziedzińcem, f2) czworoboczny z wewnętrznymi pomieszczeniami ciemnymi, g) wielotraktowy (mieszany) (oprac. autorka na podst. [10, il. 69, s. 97])

Fig. 1. Functional-spatial schemes according to Popławski: a) single space, b) two-alley, c) three-alley, d) four-alley (containing rooms without natural light), e) five-alley (containing accessible from two sides rooms without natural light), f1) polygonal with an inner courtyard, f2) polygonal with inner rooms without natural light, g) multi-alley (mixed) (drawing by author based on [10, Fig. 69, p. 97])

- schodkowe,
- wieloboczne,
- oraz takie, których plany opisuje znakami liter alfabety: I, L, T, Z, U, E, H, Y, X, W, O, C.

Warto wspomnieć jeszcze o jednym rodzaju układu – wieloprzestrzennym (tzw. *open space*), o którym przypomina Niezabitowska. Z tego systemu wyewoluowały konfiguracje: kabinowe, kombi, krajobrazowe i typu *Action Office*, gdzie dynamiczny podział przestrzeni umożliwiają elementy meblarskie [11].

W *Nowoczesnym hotelarstwie. Od projektowania do wyposażenia*, chyba jednej z najbardziej przekrojowych polskich publikacji dotyczących hoteli, zastosowano następujące uporządkowanie rzutów:

- „linearne – proste i złożone,
- nieregularne, centralne – kołowe,
- eliptyczne, atrialne itp.,
- gniazdowe,
- i inne” [1, s. 51].

Należy jednak podkreślić, że systematyka odnosi się przede wszystkim do kondygnacji mieszkalnych.

Zagadnienia teoretyczne

Do planów centralnych obecnych zarówno w typologii Gregory’ego [9], Popławskiego [10], jak i tej pochodzącej z *Nowoczesnego hotelarstwa* [1] zalicza się konfiguracje jednoprzestrzenne – krajobrazowe, dziedzińcowe, atrialne i wieloboczne, oparte na kołach, elipsach, prostokątach, wielobokach, radialne itd. Wszystkie sprzyjają koncentrowaniu aktywności użytkowników w budynku w jednym miejscu, określonym przez projektanta. Pozwalają na tworzenie stref wspólnego, ogólnodostępnego użytkowania i mogą obejmować przestrzenie zewnętrzne i wewnętrzne. Ich geneza wywodzona jest ze wspólnot prymitywnych [9], a istota zakorzeniona głęboko w ludzkiej świadomości. Przestrzeń centralna, pozbawiona hierarchizacji, oznacza bowiem równe traktowanie wszystkich użytkowników. Gregory wykazuje również, opierając się na doświadczeniu wynikającym z prowadzenia ćwiczeń ze studentami, że rozwiązanie centralne jest najbardziej naturalne dla lokalizacji pozbawionych kontekstu. Powołując się na przykłady ekonomii zużycia materiału w stosunku do kubatury (Eden Project Biomes projektu Sir Nicholasa Grimshawa i ratusz w Londynie projektu Foster + Partners), autor ten podkreśla jeszcze jedną zaletę planu centralnego, czyli zrównoważone projektowanie [9]. Dodatkowo układ jest ekonomiczny dla budynków wysokich i wysokościowych [1].

Co ciekawe, plan linearny występuje we wszystkich zaprezentowanych systematykach. W tej grupie ułożyć można również proste układy traktowe, krajobrazowe i typu kombi. Ich zaletą jest przejrzystość i czytelność zapewniająca użytkownikom łatwą orientację. Charakterystyczne dla niskich i średnio wysokich hoteli [1] gwarantują dobre dwustronne doświetlenie rzutu, przewietrzanie, optymalne gospodarowanie powierzchnią. W układach liniarnych stosunkowo łatwo rozwiązać komunikację pionową, ewakuację poziomą i pionową, zastosować standardowe moduły i produkty budowlane, co

to furnishing), probably one of the most comprehensive Polish review works regarding hotels, used the following division of plans:

- “linear – simple and complex plans,
- irregular, centralized – circular plans,
- elliptical, atrial plans, etc.,
- nest plans,
- other plans” [1, p. 51].

However, it should be emphasized that the classification regards primarily residential floors.

Theoretical issues

The centralized plans listed in the typology by Gregory [9], Popławski [10] as well as in that presented in *Nowoczesne hotelarstwo* [1] include single-space plans – landscape, courtyards, atrial and polygonal plans, plans based on circles, ellipses, rectangles, polygons, radial plans, etc. All of them can be used to concentrate the activity of the users in the building in one place designated by the designer. They can be used to develop publically accessible spaces for common use and they can include both exterior and interior spaces. Their origin goes back to primitive communities [9] and their substance is rooted deeply in human minds. The centralized space, with no hierarchy, signifies equal treatment of all users. Gregory also notes, relying on the experience drawn from conducting classes with the students, that centralized plans are most natural for locations with no context. Relying on some examples from the economical use of materials in relations to the size (Eden Project Biomes by Sir Nicholas Grimshaw and the city hall in London by Foster + Partners), he stresses one more advantage of the centralized plan, that is sustainable design [9]. Additionally, the system is economical for tall and high-rise buildings [1].

Interestingly, the linear plan is present in all presented classifications. This group can also include simple alley plans, cityscapes and combined. Their advantages include transparency and clarity, providing easy orientation for the users. They are characteristic of low- and medium-rise hotels [1] and guarantee good lighting from both sides, airing, and the optimum space use. The linear plans offer relatively easy solutions for vertical circulation, horizontal and vertical emergency evacuation, application of standard modules and building products, which significantly reduces the costs of construction. Curving or bending linear plans, including those with alleys, can result in plans based on the letters or crested plans, plans with offsets, stepped plans – listed by Niezabitowska [11].

Gregory [9] draws the plans with courtyards, rooted in the history of architecture, from the prehistoric settlements and the basic layouts of village buildings. Relying on old university and monastic buildings, he indicates the great significance of that configuration. The advantages of the plans with courtyards include the following: additional natural light for deep alleys, providing for adequate airing, creating enclosed, private recreation space, and in the case of a problematic neighborhood a possibility of turning the activity of the users of the building inward. The present interpretations of that plan result in objects

redukuje wyraźnie koszty budowy. Poprzez załamanie lub zagięcie planów linearnych, w tym traktowych, uzyskać można plany oparte na literach alfabetu lub grzebieniowe, z przesunięciem, schodkowe – przywoływane przez Niezabitowską [11].

Układy dziedzińcowe, zakorzenione w historii architektury, Gregory [9] wywodzi od prehistorycznych osad i podstawowego układu budynków wiejskich. Przywołując dawne uniwersytety i klasztory, autor wskazuje na wyjątkowe znaczenie tej konfiguracji. Wśród zalet planu dziedzińcowego należy wymienić: dodatkowe naturalne doświetlenie głębokich traktów, zapewnienie dogodnego przewietrzania, stworzenie osłoniętej, prywatnej przestrzeni rekreacyjnej, a w przypadku problematycznego sąsiedztwa możliwość zwrócenia aktywności użytkowników w budynku do wewnątrz. Współczesne interpretacje takiego planu owocują obiektami z różnego typu przecięciami, zwielokrotnionymi otwarciami. Warto zwrócić uwagę na określone przez Gregory'ego [9] mianem „ekscentrycznych” plany dziedzińcowe o szczególnych walorach architektonicznych. Cechuje je: nowatorskość projektu, nietypowe rozwiązania cyrkulacji użytkowników, skoncentrowanie ruchu i aktywności w budynku wokół dziedzińca o nietypowej formie. Wśród cytowanych przez Gregory'ego rzutów tego typu można zauważyć zarówno układy koncentryczne, radialne, jak i ortogonalne. Choć wybrane w książce przykłady wymykają się jednoznacznej klasyfikacji, np. Casa Mila projektu Antonia Gaudiego, budynki z tej kategorii zawierają: rampy, spirale, nietypowo kształtowane dziedzińce, ogrody i inne elementy architektoniczne o niecodziennej geometrii stanowiące o ich wyjątkowości i różnorodności. Do tej kategorii można zaliczyć również plany nieregularne, centralne [1], [9].

Bezpośrednio związane z układami dziedzińcowymi są plany atrialne. Przykrycie dziedzińca szklanym dachem zmniejsza wprawdzie ilość naturalnego światła i możliwość przewietrzania, ale zwiększa wartość użytkową przestrzeni zlokalizowanej we wnętrzu rzutu, poprzez uniezależnienie jej od warunków atmosferycznych. Szczególną popularność hotele atrialne zyskały w Stanach Zjednoczonych za sprawą projektanta Johna Portmana, autora The Hyatt Regency Atlanta, zrealizowanego w latach 60. XX w. [1], [6]. Rozwiązanie atrialne pozwoliło na podniesienie rangi i estetyki przestrzeni publicznych, m.in. poprzez zwiększenie ich wysokości czy łagodne doświetlenie ich światłem naturalnym, rozproszonym. Również możliwość rozplanowania korytarzy komunikacyjnych poszczególnych pięter w formie otwartych galerii oraz klatek schodowych i wind, jako istotnych elementów architektury atrium, jest istotna w zwiększaniu standardu hotelu.

Nietypowe plany typu *cityscape* [9] związane są z budynkami pełniącymi ważną funkcję w mieście, ale nieokreślanymi mianem ikon, które współcześnie, być może niesłusznie, są łączone z postaciami tzw. star architektów. W budynkach tych najistotniejsze jest płynne powiązanie z kontekstem, subtelność, z jaką obiekt „zatapia się” w krajobrazie miasta. Przykładem takiego rozwiązania jest parlament szkocki w Edynburgu o otwartym

with various types of cuts, repetitive openings. The plans with courtyards which Gregory [9] called “eccentric” which provide special architectural features should also be mentioned. Their properties include: design innovativeness, unusual solutions for the circulation of the users, concentration of traffic and activity in the building around the courtyard with an unusual form. This type of plans listed by Gregory include concentric, radial, and orthogonal ones. Although the examples selected in the book cannot be unequivocally classified, e.g. Casa Mila by Antonio Gaudi, the buildings in this category have ramps, spirals, unusually shaped courtyards, gardens and other architectural elements with special geometry that determine their uniqueness and diversity. This category can also include irregular, centralized plans [1], [9].

The atrial plans are directly connected with courtyard plans. Although covering courtyards with glass roofs reduces the amount of natural light and possible airing, it also increases the usability value of the space located inside the plan by making it independent from the weather conditions. Atrial hotels are especially popular in the United States because of the designer John Portman – the author of the Hyatt Regency Atlanta built in the 1960s [1], [6]. The atrial plans increased the prestige and aesthetics of public spaces, e.g. by increasing their height or smoothly providing the natural diffused light. Furthermore, the possibility of designing the circulation halls on individual floors in the form of open galleries as well as staircases and elevators as significant elements of atrium architecture is important in increasing the standards of the hotel.

The unusual plans, such as *cityscape* [9] are connected with the buildings that serve some important function in the city which are not, however, perceived as icons, which are now maybe unjustly connected with, so called star architects. In these buildings, it is most important to smoothly connect with the context and subtly “blend in” the urban landscape. A good example of such a solution is the Scottish parliament in Edinburgh on an open plan and with all-accessible spaces – outside and inside – harmoniously merged with the nearby hill. The typology regarding the hotel public spaces understood as the interior zones of the building does not include *cityscapes* because they regard whole objects. However, some of the analyzed examples demonstrated its features always in connection with the body. The issues connected with remodeling, extensions, etc. are treated in a similar way.

Summing up, we should distinguish the general typology, dividing the layout of large public spaces by circulation zones into:

- corridor plans – with two or many alleys,
- hall plans – with halls and mixed spaces, entertainment spaces, etc.

Practical solutions

The centralized plans in hotels are often used in spaces, such as halls with services and shops, food sections, conference and biological regeneration centers. What is typical of this system is that all-accessible circulation routes, elements with varied forms, functions or operation

planie i z przestrzeniami ogólnodostępnymi – zewnętrznymi i wewnętrznymi – harmonijnie wpisanymi w sąsiadujące wzgórze. W typologii poświęconej przestrzeniom publicznym hotelu, rozumianym jako strefy wewnętrzne budynku, konfiguracja *cityscape* została pominięta, ponieważ odnosi się do całego obiektu. Niemniej jednak niektóre z analizowanych przykładów nosiły jej cechy, ale zawsze w powiązaniu z bryłą. Analogicznie traktuje się zagadnienia związane z przebudowami, rozbudowami itd.

Podsumowując, należy wyróżnić typologię ogólną, dzielącą układ dużych przestrzeni publicznych ze względu na charakter strefy komunikacyjnej na:

- korytarzowy – zawierający układy od dwu- do wielotraktowych,
- holowy – zawierający reprezentacyjne hole oraz przestrzenie mieszane, rozrywkowe itd.

Rozwiązania w praktyce

W hotelach układy centralne są często stosowane w przestrzeniach: holi z usługami i sklepami, stref gastronomicznych, zespołów konferencyjnych i odnowy biologicznej. System charakteryzuje zgrupowanie wokół ogólnodostępnych ciągów komunikacyjnych, elementów różnorodnych pod względem formy, funkcji czy czasu działania. Dzięki temu zapewniona zostaje równowaga, a w związku z tym konkurencyjność wszystkich elementów. Z punktu widzenia użytkownika układ jest przejrzysty, a orientacja ułatwiona. Przykładem układu centralnego w zespole konferencyjnym mogą być pierwsze trzy kondygnacje hotelu Sofitel Chicago Water Tower w Chicago. Na parterze obiektu, wokół centralnego holu wejściowo-rekreacyjnego zlokalizowano recepcję, informację, strefę gastronomiczną, lobby windowe i reprezentacyjne schody prowadzące do komunikacyjnego atrium. Na pierwszym i drugim piętrze usytuowano sale konferencyjne o różnej funkcji i wielkości – od balowej, po małe sale narad. Mimo iż wspomniane kondygnacje mają rzuty o różnych gabarytach, a dodatkowo niektóre pomieszczenia wyposażono we własne foyer, poruszanie się pomiędzy odrębnymi strefami funkcjonalnymi nie sprawia żadnego kłopotu, dzięki skupiającej roli wspomnianego atrium z ciągami komunikacji pionowej. Ponieważ wnętrza hotelowe często mają bardzo rozbudowane programy funkcjonalne, układ centralny powiela się w formie podgrup. Taki system zastosowano w hotelu New York-New York Hotel & Casino w Las Vegas (Nevada, USA), zarówno dla holu z kasynem i usługami, jak i rozbudowanego zespołu gastronomicznego skoncentrowanego wokół ciągów komunikacji ogólnodostępnej (il. 2).

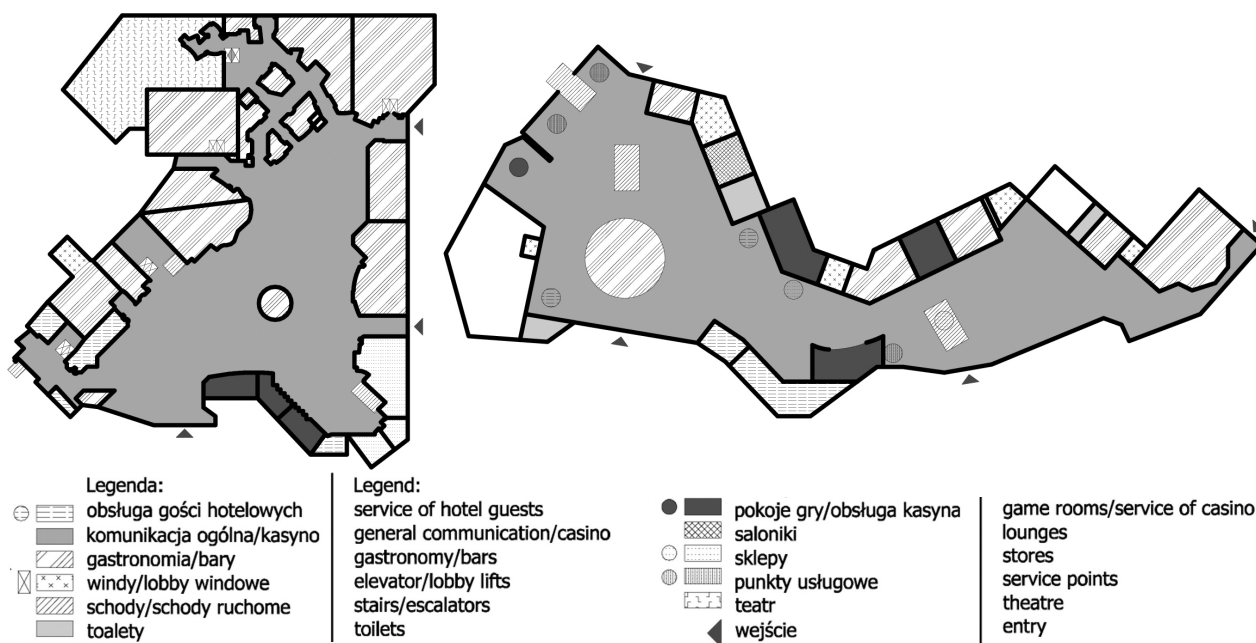
W publicznych przestrzeniach hotelowych układ linearny jest rzadziej spotykany niż w strefach noclegowych. Niemniej jednak sprawdza się dla wybranych stref zawierających mniejsze sale konferencyjne, stref gabinetowych zespołów SPA i Wellnes, zespołów sportowych z salkami do uprawiania różnego rodzaju aktywności fizycznej i siłownią, układów pomieszczeń handlowych i komercyjnych, w szczególności sąsiadujących bezpośrednio z ulicami lub deptakami. Przykładem takiego rozwiązania będzie ciąg luksusowych butików hotelu

hours are grouped together. This guarantees some balance and consequently competitiveness of all elements. From the user's point of view the spatial layout is clear and the orientation is easier. The first three levels of hotel Sofitel Chicago Water Tower in Chicago are a good example of a centralized plan in a conference center. On the ground floor around the centralized entrance and recreation hall it has a reception, information desk, food section, view lobby and representative stairs leading to the atrium. On the first and second floors it has conference rooms of various function and size, including ball rooms and small meeting rooms. Although those floors have plans of various sizes and additionally some rooms have their own foyers, moving between separate functional zones is intuitive because of the centralized role of the atrium with vertical circulation routes. As the hotel interiors often have very elaborate functional programs, the centralized plans are multiplied in subgroups. Such a system was applied in New York-New York Hotel & Casino hotel in Las Vegas (Nevada, USA) both for the hall with a casino and services and for the extensive food section located around all-accessible circulation routes (Fig. 2).

The linear plan is not as popular in hotel public spaces as in sleeping sections. However, it works well in the selected sections with smaller conference rooms, in SPA and wellness centers, sports amenities with rooms to practice various kinds of physical exercises and a fitness room, shops and commercial spaces, especially those directly adjacent to streets or walkways. A good example of this is the shopping arcade with luxurious boutiques in Monopol hotel in Wrocław where individual units have entrances both from Świdnicka Street and from all-accessible inside walkway. On the other hand, the conference rooms in Trump International Hotel & Tower Chicago (Illinois, USA) are grouped along a wide, linear corridor that is at the same time a foyer. An interesting solution is the ground floor in Stratosphere (Las Vegas, USA) hotel with general circulation routes and a casino – functional zones surrounded by a number of services, shops, and entertainment units (Fig. 2) designed on a crooked but still clearly elongated plan.

The plans with courtyards in public spaces are especially often applied when the natural green areas and water, that are unusual interior design elements, are introduced into the deep plan space. Such a solution is applied in Yasmin hotel in Prague, Czech Republic, where a group of small, cuboidal patios add variety to the entrance hall, recreation and food section. On the other hand, the courtyard plan Sokos Hotel Vaakuna in Helsinki, Finland is connected with the atrial plan. The glass floor of the pentagonal courtyard surrounded by residential floors of the hotel is the roof of the atrium for the rooms underneath it. The pure atrial type is very popular, e.g. in the already mentioned Hayatt chain (with atriums on a square plan – O'Hare airport in Chicago, prismatic buildings – Knoxville, cuboidal – New Orleans, varied geometry – New York) [1].

The polygonal plans where quest circulation is designed around dark rooms, usually with services and shops or circulation cores, are equally popular. Such

Il. 2. Schematy funkcjonalno-przestrzenne wybranych układów.

Po lewej: centralny – hotelu z kasynem New York-New York, po prawej: liniowy – hotelu z kasynem Stratosphere, oba: Las Vegas, Nevada, USA (oprac. autorka na podst. [12], [13])

Fig. 2. Functional-spatial schemes for chosen configurations.

On the left: central – of casino hotel New York-New York, on the right: linear – of casino hotel Stratosphere, both: Las Vegas, Nevada, USA (drawing by author based on [12], [13])

Monopol we Wrocławiu, gdzie poszczególne lokale mają wejścia zarówno od ul. Świdnickiej, jak i z ogólnodostępnego pasażu wewnętrznego. Natomiast w Trump International Hotel & Tower Chicago (Illinois, USA) sale konferencyjne zgrupowano wzdłuż szerokiego, liniowego korytarza, który pełni jednocześnie funkcję foyer. Szczególnie interesującym rozwiązaniem jest przykład parteru hotelu Stratosphere (Las Vegas, USA), gdzie na łamanym, ale wyraźnie wydłużonym rzucie rozwiązano ciągi komunikacji ogólnej i kasyno – strefy funkcjonalne otoczone przez szereg lokali usługowych, handlowych i rozrywkowych (il. 2).

Układ dziedzińcowy w przestrzeniach publicznych jest szczególnie chętnie stosowany, gdy w przestrzeń głębokiego rzutu wprowadza się naturalną zieleń, wodę, będące niecodziennym elementem projektu wnętrza. Rozwiązanie tego typu zaobserwowano w hotelu Yasmin w Pradze (Czechy), gdzie zespół niewielkich, prostokątnych patii urozmaica strefę holu wejściowego, rekreacyjną i gastronomiczną. Natomiast w obiekcie Sokos Hotel Vaakuna w Helsinkach (Finlandia) połączono układ dziedzińcowy z atrialnym. Szklana podłoga pięciobocznego dziedzińca otoczonego przez mieszkalne kondygnacje hotelu to dach atrium dla znajdujących się pod nim pomieszczeń. Czysty typ atrialny jest bardzo popularny, przykładami może posłużyć wspomniana już sieć Hayatt (m.in. atria na planie kwadratu – lotniskowy obiekt O'Hare – Chicago, o bryle w kształcie pryzmatu – Knoxville, prostokątne – Nowy Orlean, o zmiennej geometrii – Nowy Jork) [1].

Równie popularne są układy wieloboczne, gdzie cyrkulacja gości odbywa się wokół ciemnych pomiesz-

a configuration is also popular in swimming pool areas where the pool is located in the center of the plan. Among the analyzed examples of the hotels with casinos The Mirage and Caesars Palace (Las Vegas, USA) this type was distinguished as part of a mixed system with linear and centralized plans (Fig. 3).

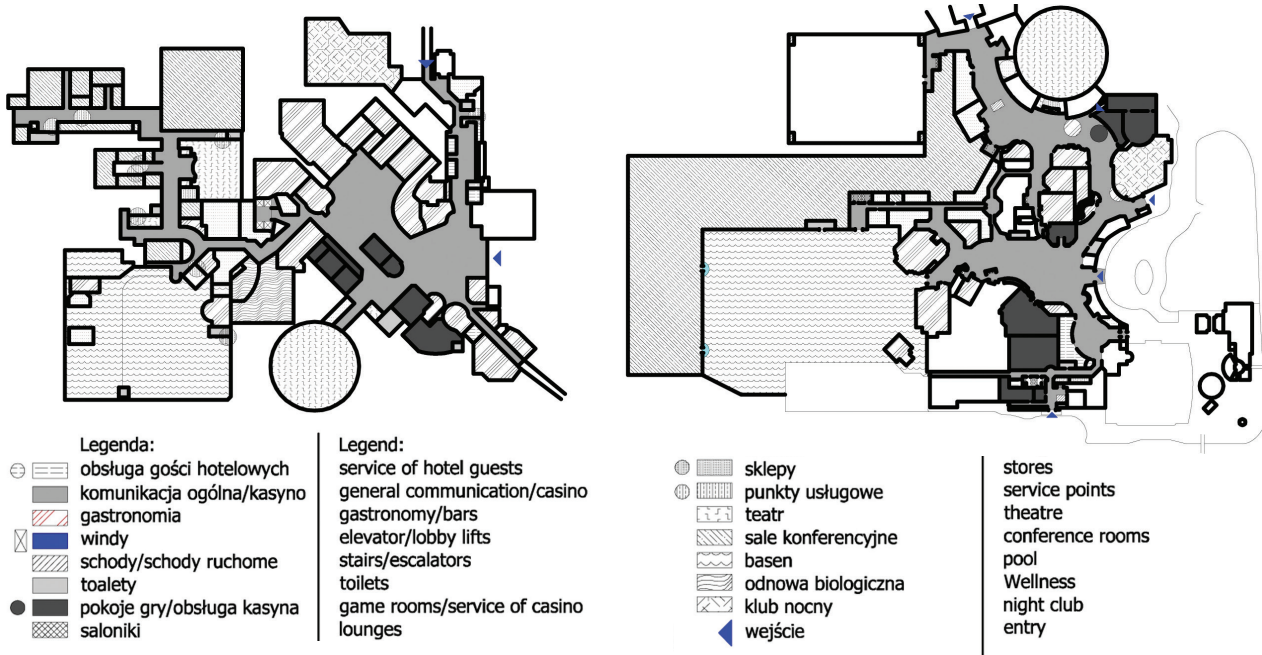
The author's typology

This paragraph presents the author's classification of interior hotel public spaces. Their general typology does not regard only the kind of users' circulation and the way the rooms are serviced but it also takes into account the way the floor area is managed, the degree of plan complexity as well as the kind of composition and geometry. As a result it is possible to describe the plan in detail and thus the space in general.

In regard to the space management the typology includes:

- compact plans,
- scattered plans.

The former is characteristic of the buildings erected on narrow and small plots often in old towns and downtowns. It is applied both in lower standard objects (hostels, boutique hotels, motels, three-star facilities) and luxurious so called representative buildings (four- and five-star objects [1]). As long as in the first popular (tourist) and basic group [1] it results from the necessary partial resignation from all-accessible space to maximize the accommodation basis, in the other group (of a higher standard) it is a consequence of location in the very city center. The scattered plans, on the other hand, with extensive

Il. 3. Schematy funkcjonalno-przestrzenne wybranych układów – mieszany, liniowo-centralno-wieloboczny.

Po lewej: hotelu z kasynem The Mirage (Las Vegas), po prawej: hotelu z kasynem Ceasars Palace (Las Vegas) (oprac. autorka na podst. [14], [15])

Fig. 3. Functional-spatial schemes for chosen configurations – mixed, linear-central-polygonal.

On the left: of casino hotel The Mirage (Las Vegas), on the right: of casino hotel Ceasars Palace (Las Vegas) (drawing by author based on [14], [15])

czeń przeznaczonych przeważnie na usługi i handel lub trzony komunikacyjne. Konfiguracja ta jest równie popularna w strefach basenowych, gdzie strefę środkową rzutu zespołu zajmuje niecka. W analizowanych przykładach hoteli z kasynami The Mirage i Ceasars Palace (Las Vegas, USA) wyróżniono omawiany typ jako część systemu mieszanego z układami: liniowym i centralnym (il. 3).

Systematyka autorska

Niniejszy paragraf został poświęcony prezentacji autorskiej systematyki wewnętrznych publicznych przestrzeni hotelowych. Ogólna ich typologia nie tylko dotyczy rodzaju cyrkulacji użytkowników i sposobu obsługi pomieszczeń, lecz także uwzględnia sposób gospodarowania powierzchnią użytkową, stopień złożoności rzutu oraz rodzaj kompozycji i geometrii. Dzięki temu pozwala na dokładny opis planu, a tym samym uproszczony opis przestrzeni.

Typologia ze względu na sposób gospodarowania przestrzenią rozróżnia układy:

- zwarty,
- rozluźniony.

Pierwszy jest charakterystyczny dla budynków wznoszonych na wąskich działkach, o niewielkiej powierzchni, często w zabudowie starych miast i śródmieść. Występuje zarówno w obiektach o niższym standardzie (hotele, hotele butikowe, motele, placówki do trzech gwiazdek), jak i budynków luksusowych, tzw. reprezentacyjnych (jednostki cztero- i pięciogwiazdkowe [1]). O ile w pierwszej grupie popularnej (turystycznej) i podstawowej [1] wynika z konieczności częściowej rezygnacji z prze-

often multi-functional public zones on several floors, are typical of luxurious objects where “lavish” space management is a sign of prosperity or even excess.

In regard to the degree of plan complexity the classification includes:

- simple plans,
- clustered plans.

Simple plans apply clear solutions that can be unequivocally described as linear, polygonal, whereas with the plans where it is necessary to divide them into subgroups in order to classify them the term “clustered” was suggested. Earlier in the paper it was referred to as “mixed”. The selected term is adequate as it refers both to complex plans from various subgroups with the zones that can be reached only through other rooms – from service to service (e.g. to SPA section through the reception section).

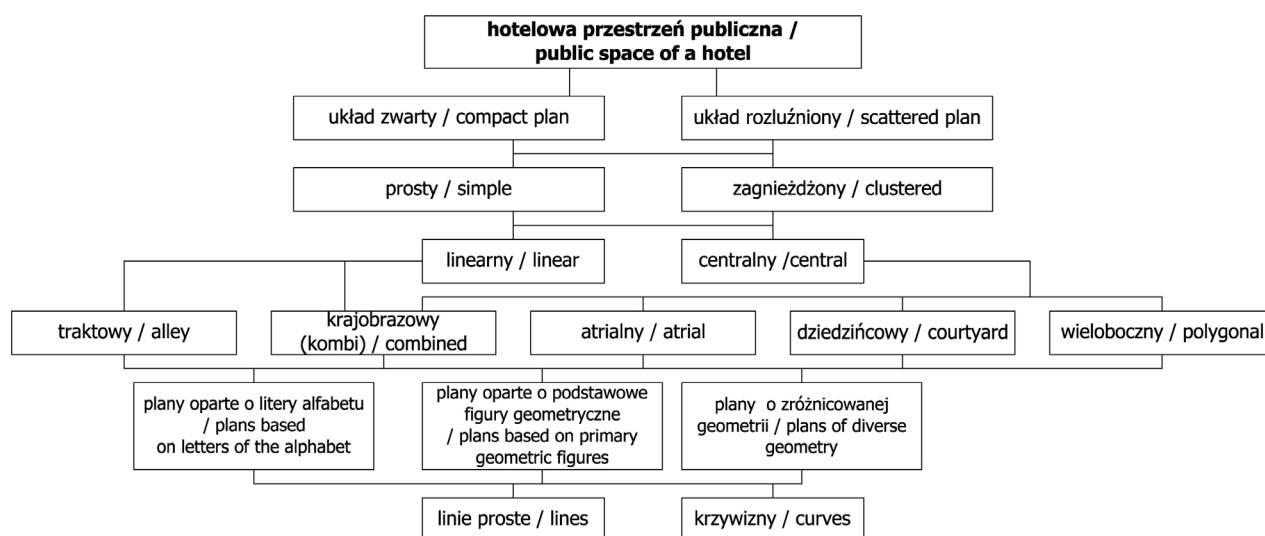
In regard to the plan geometry the following main types and subtypes have been distinguished:

- linear, including:
  - plans with alleys (including one-, two- and multi-alley plans),
  - varied cityscapes – combined;
- centralized, including:
  - cityscapes (combined),
  - atrial,
  - courtyards,
  - polygonal.

The division by type of composition that allows for further description of plans is as follows:

- plans described with letters based on:
  - straight lines,
  - curves;

II. 4. Autorska typologia dużych przestrzeni hotelowych

Fig. 4. Author's typology of large hotel spaces

strzeni ogólnodostępnej na rzecz maksymalizacji bazy noclegowej, o tyle w grupie o podwyższonym standardzie jest konsekwencją lokalizacji w ścisłym centrum miasta. Natomiast układ rozluźniony o rozbudowanych, często kilkupiętrowych i wielofunkcyjnych strefach publicznych jest typowy dla obiektów luksusowych, gdzie „rozrzutne” gospodarowanie przestrzenią to wyraz dostatku, a wręcz zbytku.

Systematyka ze względu na stopień złożoności rzutu rozróżnia układy:

- prosty,
- zagnieżdżony.

Układ prosty zawiera czytelne rozwiązania, które można jednoznacznie określić, np.: liniowy, wieloboczny. Natomiast dla planów, gdzie konieczne jest podzielenie ich na podgrupy, celem ich sklasyfikowania zaproponowano określenie „zagnieżdżony”. We wcześniejszych częściach pracy odwoływano się do niego pojęciem „mieszany”. Wybrany termin jest odpowiedni, ponieważ odnosi się zarówno do układów złożonych z różnorodnych podgrup, jak i zawierających strefy, do których można dojść jedynie poprzez inne pomieszczenia – przejście z usługi do usługi (np. do strefy SPA przez strefę recepcji).

Ze względu na geometrię planu rozróżniono typy główne i podtypy:

- linearny, w tym:
  - traktowy (w tym jedno-, dwu- i wielotraktowe),
  - krajobrazowy o charakterze zróżnicowanym – kombi;
- centralny, zawierający:
  - krajobrazowy (kombi),
  - atrialny,
  - dziedzińcowy,
  - wieloboczny.

Podział ze względu na rodzaj kompozycji, pozwalający na dalsze opisywanie rzutów, przedstawia się następująco:

- plany na kształcie liter alfabetu, prowadzone w oparciu o:

- plans that use the basic geometric figures:
  - straight lines,
  - curves;
- plans with varied geometry:
  - straight lines,
  - curves.

The relations between the types are rather complex and it is possible to describe very complicated configurations with them. The possible connections between the author's types is presented in a simple graphic form in Figure 4.

Most configurations have been described above, however, cityscapes (kombi combined) that directly refer to office buildings require some explanation. In hotels this type is applied in large halls with services with service points, small shops, kiosks, display stands, etc. located in the recreation and recreation space in a dispersed way. It should be noted that Gregory's "eccentric" plans are included in the group of centralized plans understood as plans with unusual geometry, e.g. with curves.

Summary

The typology of large hotel public spaces was developed by the author as a result of research as a versatile research tool for as broad as possible and unequivocal classification and description of plans. As a result of some kind of generalization the tool can be applied while working on other objects, such as shopping centers, exhibition and exposition halls, buildings with stores and services, halls connected with transportation hubs (train stations, airports), etc. The typology shall be also used for further research of hotels, contributing to their development and facilitating their design.

Translated by
Tadeusz Szalamacha

- linie proste,
- krzywizny;
- plany wykorzystujące podstawowe figury geometryczne:
  - linie proste,
  - krzywe;
- plany o zróżnicowanej geometrii:
  - linie proste,
  - krzywe.

Zależności między typami są dość złożone i pozwalają na opisanie bardzo skomplikowanych konfiguracji. Schemat możliwych powiązań autorskiej typologii został ujęty w prostej formie graficznej (il. 4).

Większość konfiguracji została opisana powyżej, ale wyjaśnienia wymaga układ krajobrazowy (kombi), który stanowi bezpośrednie odwołanie do biurowców. W hotelach typ ten można spotkać w dużych holach usługowych, gdzie w przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej, w układzie rozsypanym zostały usytuowane punkty usługowe, drobne sklepiki, kioski, ekspozytory itp. Warto rów-

niez nadmienić, że plany „ekscentryczne” Gregory’ego zostały włączone w grupę układów centralnych, rozumianych jako układy o nietypowej geometrii, np. z krzywiznami.

Podsumowanie

Przygotowana, jako wynik badań, autorska typologia dużych publicznych przestrzeni hotelowych została pojęta jako uniwersalne narzędzie badawcze służące do możliwie najszerszego, jednoznacznego klasyfikowania i opisu rzutów. Dzięki wprowadzeniu pewnego stopnia uogólnienia narzędzie może znaleźć zastosowanie w pracy nad innymi obiektami, tj.: galeriami, halami wystawienniczymi i ekspozycyjnymi, budynkami handlowymi i usługowymi, hallami związanymi z obsługą węzłów komunikacyjnych (dworce, lotniska) itd. Typologia posłuży również do dalszego badania placówek hotelowych, przyczyniając się do ich rozwoju i ułatwiając ich projektowanie.

Bibliografia/References

- [1] Błądek Z. (red.), *Nowoczesne hotelarstwo. Od projektowania do wyposażenia*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna Adam, Warszawa 2010.
- [2] Le Corbusier, *W stronę architektury*, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2012.
- [3] Błądek Z., *Hotele bez barier. Przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych*, M-Druk, Poznań 2003.
- [4] Błądek Z., *Hotele. Programowanie, projektowanie, wyposażenie*, Palladium, Poznań 2001.
- [5] Błądek Z., Tulbacki T., *Dzieje krajowego hotelarstwa. Od zjazdu do współczesności*, Albus, Poznań–Warszawa 2003.
- [6] Rutes A.W., Penner H.R., Lawrence A., *Hotel design planning and development*, W.W. Norton and Company, New York–London 2001.
- [7] Vickers G., *21st century hotel*, Laurence King Publishing, London 2005.
- [8] Watson H., *Hotel Revolution*, Wiley-Academy John Wiley & Sons, Chichester 2005.
- [9] Gregory R., *Key Contemporary buildings. Plans, sections and elevations*, Laurence King Publishing, London 2008.
- [10] Popławski B., *Projektowanie szkół wyższych*, Arkady, Warszawa 1982.
- [11] Niezabitowska E., *Projektowanie obiektów biurowych. Cz. 1. Historia. Rodzaje obiektów biurowych*, Politechnika Śląska, Gliwice 1997.
- [12] <http://s427445329.onlinehome.us/images/propmaps/nynymap.jpg> [accessed: 28.02.2014].
- [13] <http://www.holidaycheck.com/data/urlaubsbilder/images/193/1162092509.jpg> [accessed: 26.03.2014].
- [14] <https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTVb4Q7AfRZDxalR0R4HBtjslpYH1Kz1EuYhx3fT588ZCzjoDb> [accessed: 28.02.2014].
- [15] <http://www.smartervegas.com/images/resortmaps/222.jpg> [accessed: 28.02.2014].

Streszczenie

Duże przestrzenie hotelowe to najczęściej strefy powiązane z otoczeniem, miastem, dostępne dla wszystkich użytkowników i stanowiące wizytówkę danej jednostki. Oprócz rozwiązań przestrzennych, estetycznych, plastycznych ich pozytywny odbiór zapewnia prawidłowo zaprojektowany plan. Niniejszy artykuł koncentruje się na zagadnieniach zróżnicowania typów konfiguracji rzutów, ich cechach charakterystycznych, zaletach i praktycznym zastosowaniu. Opracowanie prezentuje również autorską typologię dużych przestrzeni hotelowych sformułowaną w oparciu o istniejące systematyki i koncepcje uporządkowania planów budynków użyteczności publicznej. Powstałe w ten sposób narzędzie może mieć szerokie zastosowanie w badaniu obiektów o dużych przestrzeniach ogólnodostępnych.

Słowa kluczowe: projektowanie hoteli, typologia hoteli, hotelowe przestrzenie publiczne

Abstract

Large hotel spaces are the most common areas associated with the environment and the city, accessible to all users and determining a representation of the given unit. Apart from spatial solutions, aesthetics, artistic expression, their positive perception is provided by a properly designed layout. The present article focuses on diversification of plan configurations types, their characteristics, advantages and practical application. The elaboration also presents the original author's typology of large hotel spaces, formulated on the basis of existing schemes of arrangements and concepts for public buildings layouts systematics. The elaborated tool can be widely used in the study of buildings including large public areas.

Key words: hotels design, hotels typology, hotel public spaces